

Mandat for Ekspertgruppen i spesialpedagogikk

1. Bakgrunn

I Meld. St. 18 (2010-2011) *Læring og fellesskap* foreslår regjeringen å nedsette en ekspertgruppe til å utarbeide en kunnskapsstatus og en analyse over behov for videre satsing på spesialpedagogiske utdanninger og spesialpedagogisk forsknings- og utviklingsarbeid. I samme melding er det et uttalt mål at de spesialpedagogiske fagmiljøene ved universiteter og høyskoler og et regionalisert Statped sammen skal danne robuste fagmiljøer. Videre vil regjeringen at det etableres partnerskapsavtaler mellom kompetansemiljøene i Statped og på universitetene og høyskolene. Avtalene skal omfatte forsknings- og utviklingsarbeid så vel som utdanningsvirksomheten, og skal føre til bedre utnyttelse av den spesialpedagogiske spisskompetansen og til bedre utdanning og praksis. Meldingen ble behandlet i og fikk tilslutning fra Stortinget den 18. november¹ 2011.

Opplæringsloven presiserer at "...opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven...". Tidlig innsats kan forebygge senere vansker. Godt tilpasset opplæring innefor rammene av den ordinære undervisningen minsker behovet for spesialundervisning. For at barn, unge og voksne med særlige opplæringsbehov skal kunne få tilpasset opplæring i tråd med opplæringsloven, må barnehagen og skolen både være i stand til å se behov, forebygge vansker og gi tidlig hjelp. Elementer av spesialpedagogisk kompetanse er derfor bygd inn i de nye lærerutdanningene som implementeres nå, og det tilbys etter- og videreutdanning for lærere og forskolelærere i spesialpedagogikk. Også innen helsesektoren – habilitering og rehabilitering – er det stort behov for spesialpedagogisk kompetanse.

God spesialpedagogisk breddekompetanse i skole og barnehage, voksenopplæring, habilitering og rehabilitering fordrer at vi som samfunn opprettholder, oppdaterer og videreutvikler nødvendig spesialpedagogisk spisskompetanse på små og store fagområder, og at denne er tilgjengelig. Denne spisskompetansen er sårbar i dag, og det er behov for en helhetlig innsats og plan for ivaretagelse og videre utvikling på flere felt. Gjennomsnittsalderen på dagens spesialpedagogiske eksperter er høy, rekrutteringen for svak og situasjonen kritisk på flere fagområder.

¹ med unntak av kapittel 6, som ble behandlet i juni 2011.

2. Formål

For å nå målet om tilpasset opplæring for alle, og for at også barn, unge og voksne med særlige behov skal kunne få tidlig hjelp og tilpasset opplæring i tråd med opplæringsloven, må samfunnet sikres nødvendig spesialpedagogisk spisskompetanse på små og store fagområder også i framtiden. Ekspertgruppens arbeid skal resultere i kunnskapsbaserte anbefalinger til myndigheter, utdanningsinstitusjoner og fagmiljøene for øvrig om hvordan vi kan oppnå dette.

3. Ekspertgruppens oppgaver

Ekspertgruppen skal gjennomgå de spesialpedagogiske utdanningene i Norge og vurdere hvordan de bør innrettes og dimensjoneres i årene som kommer for at samfunnets behov skal dekkes. Utdanningene skal være forsknings- og kunnskapsbaserte. Gruppen må derfor også avdekke kunnskapshull og vurdere hvilken forskning som må til for å sikre et oppdatert kunnskapsgrunnlag for utdanningene og for de oppgavene som spesialpedagogene skal utføre i barnehage, skole og samfunnet for øvrig. Ekspertgruppens arbeid skal bidra til å realisere målet om robuste fagmiljøer og bidra til at det etableres partnerskapsavtaler, jf. punkt 1 over.

3.1. Kunnskapsinnhenting

Ekspertgruppen skal framskaffe oversikt over

- eksisterende spesialpedagogiske utdanninger og spesialiseringer: deres omfang, innhold og praksistilknytning
- forsknings- og utviklingsarbeid med spesialpedagogiske problemstillinger, i den hensikt å avdekke kunnskapshull og definere kunnskapsbehov.

3.2. Vurderinger

Ekspertgruppens vurderinger skal bygge på og referere til disse oversiktene samt annen foreliggende kunnskap.

Ekspertgruppen skal vurdere:

- samfunnets framtidige behov for spesialpedagogisk kompetanse og se de spesialpedagogiske utdanningstilbudene på kort og lang sikt i lys av dette
- hva slags spesialpedagogisk forskning som best kan bidra til utvikling i praksisfeltene, og hvordan vi kan oppnå helhet og sammenheng mellom forskning, utdanning og yrkesutøvelse
- behov for nordisk samarbeid på særlig små og sårbare spesialpedagogiske fagområder

3.3. Anbefalinger

Vurderingene skal munne ut i anbefalinger til myndighetene og til utdanningsinstitusjonene og fagmiljøene for øvrig om hvordan utdanningene bør innrettes og dimensjoneres i årene som kommer. Ekspertgruppen skal videre anbefale hva slags spesialpedagogisk forsknings- og utviklingsarbeid det bør satses på. Gruppen skal også legge fram forslag til innhold i og utforming av partnerskapsavtaler.

Tiltakene som gruppen anbefaler, og forslag til partnerskapsavtaler, skal fremme samarbeid og arbeidsdeling i utdanning og i forsknings- og utviklingsarbeid.

4. Rammer for Ekspertgruppens arbeid

Ekspertgruppen skal forholde seg til Meld. St. 18 (2010-2011), og Stortingets behandling av denne, samt kartlegginger bestilt av Kunnskapsdepartementet under arbeidet med meldingen. Videre bes gruppen gjøre seg kjent med av aktuelle forslag i Meld. St. 13 (2011-2012) *Utdanning for velferd* og vurdere på hvilken måte endringene i de helse- og sosialfaglige utdanningene som varsles der bør få konsekvenser for i de spesialpedagogiske utdanningene.

Det forutsettes at gruppens arbeid skal være åpent og inkluderende, slik at gruppens vurderinger og anbefalinger i størst mulig grad har legitimitet i fagmiljøene, innen opplæring og utdanning og i samfunnet for øvrig. Det forutsettes kontakt både med utdanningsinstitusjoner, forskningsmiljøer og praksisfeltet. Ekspertgruppen må samordne sin aktivitet med andre relevante aktører. Det legges til rette for jevnlig dialog med departementet.

5. Virketid, frister, sekretariat

Ekspertgruppen etableres høsten 2012 og skal fullføre sitt arbeid høsten 2013. Gruppen disponerer et sekretariat som Norges Forskningsråd er vertskap for.

Ekspertgruppen skal utarbeide en framdriftsplan for sitt arbeid og legge denne fram for Kunnskapsdepartementet innen utgangen av 2012. Av framdriftsplanen skal det gå fram når de ulike delbestillingene i oppdraget skal være gjennomført. Departementet kan komme med innspill til framdriftsplanen og delbestillinger underveis.

Rapport med kunnskapsoversikter og gruppens vurderinger og anbefalinger oversendes Kunnskapsdepartementet i løpet av høsten 2013.

6. Budsjett

Til drift av ekspertgruppe og sekretariat vil det bli stilt til rådighet en budsjetttramme på 2 millioner for 2012, og 2 millioner i 2013.